

Giuseppe Squillace

(Università della Calabria)

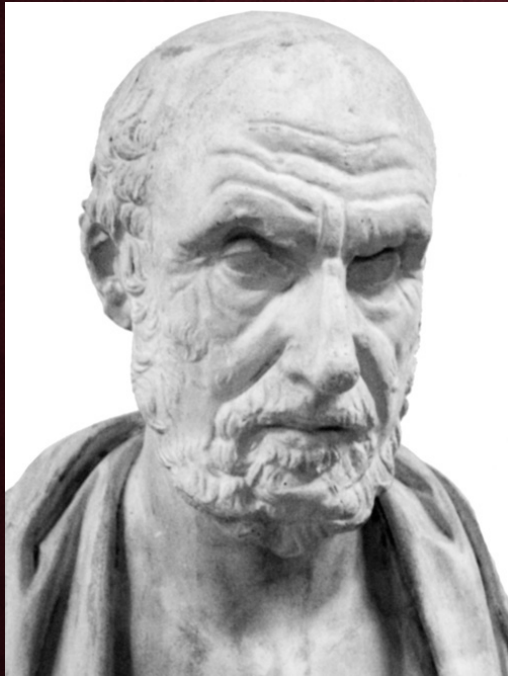
*Il medico Menecrate di Siracusa e i suoi
pazienti/schiavi: realtà e aneddoto*

ATTICA, OROPOS, 4TH CENTURY BC, TEMPLE OF AMPHIARAOS, VOTIVE MARBLE RELIEF DEPICTING AMPHIARAUS HEALING ARCHINUS' SHOULDER

ΟΡΚΟΣ
Ὀμῶμαι Ἀπόλλωνα ἰητῆράν καὶ Ἀσκληπιῶνά
καὶ Ὑγίαν καὶ Πανάχειαν καὶ θεοὺς
πάντας τε καὶ πάσας ἰστορίας ποιούμενος
ἐπιτελεῖα ποιῆσειν κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν
ἐμὴν ὄρκον τόνδε καὶ εὐγγραφὴν ἠνδὲ
ἤρῃσθαι τὸν διδάξαντά με τὴν τέχνην
ταύτην ἴσα γενεαῖσιν ἐμοῖσιν καὶ βίον κοινώσασθαι
καὶ χρεῶν χρῆζοντι μετὰ δόσιν ποιήσασθαι
καὶ γένος τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀδελφεοῖς ἴσον ἐπικρίνειν
ἄρρῃσι καὶ διδάσειν τὴν τέχνην ταύτην ἣν
χρηζῶμαι μάθάνειν, ἀνευ μικροῦ καὶ εὐγγραφῆς
παράγγελιστε καὶ ἀκροῦσιον καὶ τῆς λοιπῆς ἀπάσης
μαθήσιος μετὰ δόσιν ποιήσασθαι νόστοι τε ἐμοῖσι καὶ
τοῖσι τοῦ ἐμῆς διδάξαντος καὶ μαθηταῖσι συγγεγραμμένοι
ἔνοι τε καὶ ἰρκισμένοι νόμοι ἰητρικῶν, ἄλλω δὲ
οὐδενί.
ἀδικήμασί τε χρήσομαι ἐπὶ ὠφελῆ κακῶντων
κατὰ δύναμιν καὶ κρίσιν ἐμὴν ἐπὶ δῆλῃσι δὲ καὶ
ἀδίκῃσι εἴρειν.
οὐ δώσω δὲ οὐδὲ φάρμακον οὐδὲν αἰτηθεὶς
θανάσιμον οὐδὲ νυφῆσθαι εὐμβουλίην τοῖσινδε
ομοίως δὲ οὐδὲ γυναίκεσι πρὸς ὄφθῆρον δώσω.
ἀγνώσκω δὲ καὶ ὡς διατήρησά βιον ἐμὴν καὶ
τέχνην ἐμὴν.
οὐ τέμνω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶνται, ἐκκωρῆσαι
δὲ ἐργάτης ἀνδράσιν ἠρῆσιος τῆσδε.
ἐς οἰκίας δὲ ὀκόςας ἂν εἰσῶ, ἐσελεύσομαι
ἐπὶ ὠφελῆ κακῶντων ἐκτός ἐων χάσης
γυναικῆς ἔκκουσις καὶ φθορῆς τῆς τε ἀλλῆς καὶ
ἀφροδισίων ἔργων ἐπιτε γυναικεῶν ἐμῶν
καὶ ἀνδρῶν ἐλευθέρων τε καὶ
δοῦλων.
ἂν ἐν θεραπείῃ ἢ ἰσῶ ἄκουσῶ ἢ καὶ
ἀνευ θεραπείης κατὰ βίον ἀνθρώπων, ἂν ἴσῶ
χρῆ ποτε ἐκλαέσθαι εἴω, σιγήσομαι ἀρρῆσι
πνευμένος εἶναι τὰ τοιαῦτα.
ὄρκον μὲν οὖν μοι τόνδε ἐπιτελεῖα ποιῶν
τε καὶ ἠεὶ εὐτχεσόντι εἴη ἐπαυρασθαι καὶ βίον
καὶ τέχνην δόξαζομένω παρὰ πάντων ἀνθρώπων
ἕς τὸν αἰεὶ χρόνον, παραβαίνοντι δὲ καὶ
ἀμιορκούτι τανατία τούτων.
145E/VIC 1002 2002

Ateneo, I sofisti a banchetto VII 289a-F

Gli ex pazienti di Menecrate/Zeus:

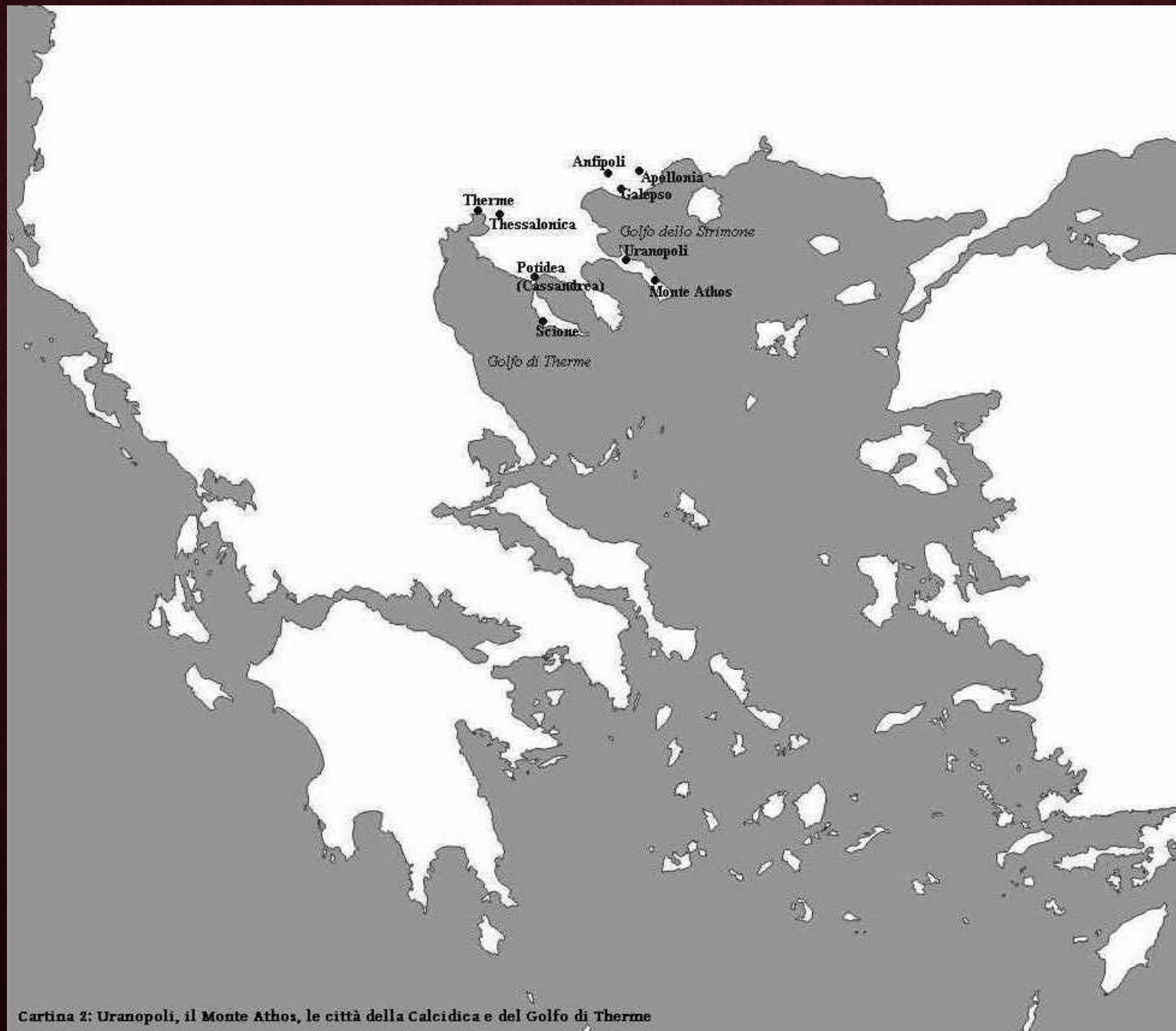
- 1. Nicostrato di Argo/Eracle
- 2. Nicagora di Zelea/Hermes
- Asticreonte/Apollo
- ?/Asclepio

ΑΤΕΝΕΟ VII 33.289A-B

- 33. ταῦτα, νῆ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐδ' ἂν Μενεκράτης ἂν ὁ Συρακόσιος
ἐξωγκώσατο ὁ Ζεὺς ἐπικαλούμενος, ὃς ἐφρόνει μέγα ὡς μόνος
αἴτιος τοῦ ζῆν τοῖς ἀνθρώποις γινόμενος διὰ τῆς αὐτοῦ ἰατρικῆς.
τοὺς γοῦν (289b) θεραπευομένους ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἱεράς
καλουμένας νόσους συγγράφεσθαι ἠνάγκαζεν ὅτι ὑπακούσονται
αὐτῷ δοῦλοι περισωθέντες.

Cartina 1: Menecrate e i suoi pazienti

Cartina 2: Uranopoli, il Monte Athos, le città della Calcidica e del Golfo di Therme

ΑΤΕΝΕΟ VII 33.289A-B

- 33. ταῦτα, νῆ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐδ' ἂν Μενεκράτης ἂν ὁ Συρακόσιος
ἐξωγκώσατο ὁ Ζεὺς ἐπικαλούμενος, ὃς ἐφρόνει μέγα ὡς μόνος
αἴτιος τοῦ ζῆν τοῖς ἀνθρώποις γινόμενος διὰ τῆς αὐτοῦ ἰατρικῆς.
τοὺς γοῦν (289b) θεραπευομένους ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἱεράς
καλουμένας νόσους συγγράφεισθαι ἠνάγκαζεν ὅτι ὑπακούσονται
αὐτῷ δοῦλοι περισωθέντες.

'MALATTIE SACRE'

- 1. Catarri
- 2. Sciatica
- 3. Polmonite
- 4. Pleurite
- 5. Febbre ardente
- 6. Morbo sacro/epilessia

Grazie per l'attenzione!